

діяльність, громадські об'єднання та засоби масової інформації. Окрім цього, держава не повинна перешкоджати ініціативам національних меншин, пов'язаним із соціальним простором, у рамках, визначених чинним законодавством.

Сфера освіти – один з ключових факторів забезпечення прав національних меншин. Станом на 2018 рік у Закарпатській області діяло 589 дошкільних закладів, з них 18,34 % забезпечували потреби національних меншин.

Із 668 шкіл загальної середньої освіти 118 забезпечують права національних меншин (17,7%). За часів Радянського Союзу представників національних меншин Закарпаття навчали російської, а не української. Саме тому в області ще залишилися школи та дошкільні заклади, що поєднують вивчення російської з угорською та румунською.

Аналіз показав, що національні меншини активізували свою діяльність у середині 1990-х років. Саме тоді починається масова реєстрація громадських об'єднань та друкованих ЗМІ. Посилення державної підтримки потребують малочисельні національні меншини області. Малочисельні меншини можуть самотужки об'єднатися і проявити ініціативу. В умовах бездержавності українці часто були на відповідальності інших держав, які цим іноді зловживали. Сьогодні держава у нас є, і тепер на нашій відповідальності представники національних меншин. Але надворі ХХІ ст., час великих і відкритих даних, тому без великих клопотів можна перевірити, зловживаємо ми своєю відповідальністю чи ні.

Список використаних джерел

1. Українська мова. Енциклопедія. Редкол.: Русанівський В. М., Тараненко О. О. (співголови), М. П. Зяблюк та ін. К.: «Укр. енцикл.», 2000., 602 с.
2. Ткаченко О. Б., Іщенко О. С.. Мови національних меншин, 2019.

Масюк Вікторія Вікторівна,
здобувач ступеня вищої освіти бакалавра
навчально-наукового інституту № 3
Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник:
викладач кафедри правничої лінгвістики
Національної академії внутрішніх справ
Федорова А. П.

МОВЛЕННЄВА АГРЕСІЯ ТА ШЛЯХИ ЇЇ ПОДОЛАННЯ В ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАВООХОРОНЦЯ

Комунікація – це невід'ємна частина нашого життя. Ми щоденно обмінюємось інформацією, регулюємо ділові стосунки тощо. Проте не завжди наше спілкування є взірцевим. У сучасному світі все частіше ми можемо простежити явище *вербальної агресії*. З такою

мовленнєвою поведінкою зіштовхуються люди різних професій, зокрема правоохоронці.

Вербальна агресія – вираз негативних почуттів та емоцій як через форму (крик, галас), так і через зміст словесних відповідей, наприклад: погрози. Вербальну агресію як явище лінгвістичного характеру висвітлено в наукових розвідках таких дослідників, як: Л. Білоконенко, Т. Бондаренко, Н. Войцехівської, А. Зелінського, Н. Кондратенко та ін.

Мета наукової роботи полягає у з'ясуванні особливостей вербальної агресії та способів її подолання у діяльності правоохоронця.

Поняття **агресія** визначається як форма поведінки, спрямована на образу чи завдання шкоди живій істоті, яка не бажає подібного поводження [3, с. 117].

Фах правника передбачає висококваліфіковане володіння словом, мовлення правоохоронця повинно бути взірцем для всіх. Від уміння володіти словом значно залежить якість правозахисної діяльності, ефективність виконання фахової роботи чи проведення превентивних заходів, спрямованих на запобігання злочинності [2, с. 5].

У мовленні **вербальна агресія** розглядається як акт комунікації, що замінює агресивну фізичну дію на образу, глузування, погрозу тощо. Специфіка вербальної агресії полягає в перетворенні зовнішніх реакцій на негативні емоційні подразники у внутрішні, пов'язані з розумовою і мовною діяльністю. Так, наприклад, у суді можна почути від обвинуваченого погрози та образи (із використанням нецензурної лексики) у бік судді чи прокурора, на зауваження поліції деякі люди теж реагують вербальною агресією у відповідь.

Поліцейські кожного дня взаємодіють з агресивною поведінкою людей, зокрема, мовленнєвою, оскільки їм доводиться спілкуватися з особами, які мають антисоціальну поведінку та схильність до різного роду правопорушень і злочинів. Наприклад, протягом спілкування правопорушники можуть поводити себе нетактовно, грубо, нестримано, дозволяють собі словесні образи, погрози, іншого роду провокації. Лише професійна підготовка поліцейського його психологічна витримка дозволяють йому знаходити підхід до такого прошарку населення. Професіонал повинен завжди бути готовим до взаємодії з будь-якою людиною, незалежно від її стану та особистих симпатій. Діяльність правоохоронців належить до професій типу «людина-людина», тому її ефективність багато в чому залежить від рівня розвитку здібностей до пізнання, аналізу поведінки інших людей. Правники мають знати психологію та розуміти свої переваги, недоліки у професійній комунікації [4]. Необхідно уникати вербальної агресії у поліцейській діяльності і головне – це знати шляхи подолання мовленнєвої агресії. У кожній комунікативній ситуації вони різні, але слід направляти дії на деескалацію конфлікту і не провокувати діями

чи словами учасників активної комунікації. О. Качмар [1, с. 56] виокремлює декілька способів подолання вербальної агресії:

1. Ігнорування. Є дієвим прийомом захисту від агресії може бути відсутність реакції на нетактовність на свою адресу. Частіше переможна тактика в ситуації агресії – «не помічати» ворожості з боку співрозмовника й не відповідати грубістю на грубість. Це може бути мовчання у відповідь на образ або відмова від продовження спілкування. Грамотні та витримані співрозмовники можуть продовжити комунікацію спокійним тоном. Такий маневр допомагає продовженню спілкування без ворожнечі у більшості випадках.

2. Переключення уваги. У разі сварки або з'ясування стосунків це допомагає відволікти співрозмовника від агресивних намірів або змінити його негативний емоційний стан, наприклад, змінити тему розмови.

3. Прокситування позитивних якостей «агресора». При деяких конфліктах, якщо є добре розуміння «сильних сторін» і позитивних характеристик співрозмовника, ці якості можна згадати.

4. Позитивні оцінні висловлювання. Цілеспрямоване схвалення, доброзичливе ставлення до співрозмовника, похвала його якостей і поведінки можуть запобігти вербальній агресії. У той же час важливо виражати різноманітні за формою схвалення.

5. Гумор. Вчасно сказаний жарт може зняти напругу. Однак необхідно розуміти, що жарти неприязного змісту – це вже не гумор, а сарказм. Такі жарти, навпаки, можуть провокувати ескалацію конфлікту і посилення агресії.

6. Переконання. Існують певні вимоги, порушення яких робить переконання неефективним та дратувати співрозмовника. Наприклад, щоб уникнути агресії у відповідь не потрібно застосовувати такі прийоми: пояснювати співрозмовникові очевидні речі, моралізувати, переконувати в чому-небудь неприйнятному в цій ситуації, підвищувати голос.

Отже, вербальна агресія може часто траплятись у мовленні. Правоохоронець під час виконання своїх обов'язків виступає у різних комунікативних ролях. Для ефективної комунікації слід уникати агресії у мовленні та пам'ятати шляхи її подолання.

Список використаних джерел

1. Качмар О. Вербальна агресія та шляхи її подолання. *Актуальні проблеми філософії та соціології*. 2016. №. 12. С. 55–58.

2. Токарська А. С. І. М. Кочан. Культура фахового мовлення правника, Львів: «Світ», 2003. 312 с.

3. Томчук С.М., Томчук М.І. Психологія тривоги, страху та агресії особистості в освітньому процесі: [монографія]. Вінниця: КВНЗ «ВАНО», 2018. 200 с.

4. Чулінда Л.І. Використання лінгвістичних методів в юриспруденції. *Актуальні проблеми сучасної науки в дослідженнях молодих учених*. 2004. № 5. С. 180–186.